

МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ
Министерство образования Республики Марий Эл
Отдел образования Администрации Моркинского муниципального
района Республики Марий Эл

Муниципальное общеобразовательное учреждение
«Кумужьяльская основная общеобразовательная школа»

Рассмотрено на заседании ШМО Протокол №1 от 30.08.2023 г. руководитель ШМО /Г.П.Декина/	Согласовано зам. директора по УВР: /А.И.Ахметова/ 30.08.2023 г.	Утверждено Приказ № <u>31</u> от 31.08.2023 г. Директор Г.В.Семёнова
---	---	--

**РАБОЧАЯ
ПРОГРАММА**

учебного предмета
«Родной язык (марийский)»

для 1 класса начального общего
образования на 2023-2024 учебный год

Составитель: Декина Галина Павловна
учитель начальных классов

2023 г.

Умылтарен возымыш

Тўналтыш туныктымашын ойыртеме

Тўналтыш школ – йочан илышыштыже йөршеш у да ўшанле илыш тошкалтыш. Ынде тунемме тўнежыште икшыве чарныде чот кыртмен тыршаш тўналеш, школышто тунемаш тўналмыж дене тудо тыглай йоча огыл, а тунемше чап лўмым налеш.

Тўналтыш школышто йоча-влак ынде ик еш гай коллективыш чумыргат. Туштыжо тўрло калыкын икшывышт лийын кертыт. Марий коклаштат руш, татар, чуваш але вес калыкын йочашт вашлиялтыт. Тыге марий школьник-шамычат шочмо калыкын веле огыл, а тыгак руш да моло калыкын чонкорго вий поянлыкышт дене палыме лийын шогат.

Тўналтыш школышко тўрло шинчымашан ньога-влак толыт. Икте сайын тунем кертеш, весе ўлыкшырак, а кумшо йоршын уда радамшыте лиеш. Сандене туныктышо, кажне йочан ойыртемым шотыш налде, пашам нигузе атыландарен огеш керт.

Илышыште шочмо йылмын верже Марий Эл Республикын Конституцийжын (1994 ийыште пенгыдемдыме) 2-шо ужашысе 26-шо лончым лудына:

1. Кажне ен могай наций гыч улмыжым рашемдаш да ончыкташ праван. Могай наций гыч улмым рашемдыме да ончыктымо шотышто нигомат окым ыштыкташ ок лий.

2. Кажне шочмо йылмыж дене пайдаланаш, мутланаш, воспитатлаш, тунемаш да творчестволан йылмым эрык дене ойырен налеш праван.

3. Марий Эл Республикыште калык-влаклан национальный культурым, йылмым да йўлам вияндаш права гарантироватлалтеш".

«Марий Эл Республикыште йылме нерген» Марий Эл Республикын Законштыжо (1995 ий 26 октябрь, 290-III №) тыге сералтын:

«38 лончо. Марий Эл Республика образованийым шочмо йылме дене шке кумылышт почеш налеш граждан-влакын иктор праван улмым признатла».

Конституций ден йылме нерген законышто увертарыме социально-политический права эн ончычак туныктымо пашаште шындалтеш. Тиде шотышто тўналтыш школ эн ончыл верым налын шога.

I-IV класслаште тунемше-влак чыла шинчымашым утларакше марла налыт. Шочмо йылме шкежат икымше класс гычак предмет семын туныкталтеш. Арамлан огыл шочмо йылмым каласен мошташ лийдыме мастар туныктышо маныт. Марла умылтарымым йоча каньылынрак да писынрак авалта, уш-акылжымат куштылгынрак виянда. Шочмо йылмыж дене ойлымыж годым икшыве кугу нелылыкым ок шиж. Уроклаште тудо литератур йылмым вашлиеш, ава шор дене толшо мотор йылмын нимучашдыме сораллыкше дене юзо вийжым шке шўм-чонышкыжо шындара.

Йылме посна енлан пуймо полек огыл. Тудо тўшка илышын саскаже. Йоча, школыш толын, у ешыш – коллективыш ушна. Тыштыже ваш умылымаш, ваш келшымаш гына куанле ончыкылыкым с°ра.

Шочмо йылме урок кок ш°рынан. Лудмаш урокышто школьник икымше гана марий алфавитым пален налеш, мутвундыжым умбаке пайдара, калык ойпогым, шочмо сылнымутым окен, шочмо йылмын ям ден с°раллыкшым шижаш, н°рг° кумылжым лывырташ тў°алеш.

Марий йылме программын чо°алтме ойыртемеже

Ондаксе дене та°астарымаште чо°алтме шотышто программына кугун ойыртемайтеш. Молгунамсе семынак ончылно «Умылтарен возымаш» пурталтын, но туштат ятыр вашталтыш уло. Тиде ужашын теоретический негызше вия°далтын. Тыште руш школлам ямдылыме программын кышаже палынак шижалтеш. Тусо чын да сай шонымаш-влак деч ме нигузеат кора°шаш онал. Моланже пале: шочмо йылме денат, литератур лудмаш денат марий икшыват нигунарат ўлыкшө шинчымашан лийшаш огыл. Программым нергелыме годым уда огыл шкенам традицийланат э°ертыме, мо сайжым арален кодымо.

Икымше класс программыште ойыртемайтше вашталтыш уло: арнясе шагат шагалеммылан к°ра лудаш-возаш (грамотлан) туныктымаш у ий деч вара эше 5 арня шуйнен кертеш. Тыге кокымшо пелийыште марий марий йылме да лудмаш урок-шамычлан чумыр шагат иземеш.

Кажне классыште йылме лывыртеме паша тўвырг° саскам с°рышаш. Тудо класс гыч классыш, урок гыч урокыш воранен да воранен толжо. Арамлан огыл программыште ушештарымыла эре каласыме: «Лудаш-возаш (грамотлан) туныктымаш, класс деч °рдыжс° лудмаш да йылмым лывыртымаш», «Буква-влак дене палыме лиймаш. Лудмаш да йылмым лывыртымаш», «Возымаш да йылмым лывыртымаш», «Марий йылме да йылмым лывыртымаш», «Литератур лудмаш да йылмым лывыртымаш».

Лудаш-возаш (грамотлан) туныктымаш, класс деч °рдыжс° лудмаш да йылмым лывыртымаш.

Икымше классыште йоча-влакым сентябрь гычак лудаш ямдылат. Нуным кутырымо да возымо йылме, кўрылтде кутырымаш, предложений, мут, слог да йўк-влак дене палдарат. Ойлымо йылмыште вашлиялтше йўк-влакым лончылаш посна жап ойыралтеш. Марий алфавитыш пурышо буква-влакым келшен толшо йўк-влак дене тунемше-влак лудаш-возаш ямдылалтме (добукварный период) жапыште палыме лийыт. Нуно гласный да согласный йўк-влакым ойыркалаш тў°алыт. Лудмо дене пырляк йоча-влак возаш ямдылалтыт. Тыгодым парня йыжы°ола ден кидым лывырташ манын, тунемше-влак изи сўретым, тўрл° орнамент ден геометрический фигур-влакым сўретлат, штриховкым ыштат, посна буква-влакын элементыштым серат.

Лудаш-возаш туныктымаште тў% шотышто звуковой аналитико-синтетический й°н кучылталтеш. Тудо урокышто текстым, предложенийым, мутым да йўк-влакым лончылымаш шуко жапым ойыраш йодеш.

Добукварный периодыштак йоча-влак предложенийым, мутым да йўк-влакым схеме дене ончыктат. Шомакысе слог-влакым поснак келгын лончылыман. Нуным кружок але квадрат, тыгак геометрический фигур-влак денат палемдыктыман.

Тунемше-влак литератур йылмысе чыла кандаш гласный йўк дене практически палыме лийыт. Гласный йўкышт мужырлалтын лончылалтыт: у – о, ы–а, ё–°, и–э. Лудаш туныктымашын негызше – слог. Слогым ыштымаште тў%ж° - гласный йўк. Согласныйым гласный дене ушен моштыман, уке гын, буква дене лудаш т°чым° лўдыкш° кодеш.

Лудаш-возаш ямдылалтме уроклаштак туныктышо сылнымутым кучылтеш Арняште ик кечын йомакым, ойлымашым лудеш, туштым туштылеш. Лудмо почеш йоча-влак дене мутланен налеш. Тылеч посна йоча-влак изи почеламут-влакым тўшкан наизусть тунемыт, йомак гыч ужашым модын ончыктат. У книгам, книгасе сўрет-влакым пырля ончаш да мутланен налеш пайдале. Тема дене келшышын урокышто тўрл° о%ай дидактический модыш темлалтеш. Чыла тидлан урокышто 12-15 минут жап налалтеш.

Лудаш-возаш ямдылалтме жап (добукварный период) чумыржо 10 урокым айла, тў% шотышто сентябрьыште эрта.

Лудаш-возаш (грамотлан) туныктымаш сентябрь тылзыште тў%алеш да У ий деч варасе февраль каникул марте шуйна. «Азбукым» тунемме жапыште (букварный периодышто) йоча-влак марий йылмысе йўк-влакым лончылымо негызеш илышыштышт первый гана буква-влакым пален налыт, нуным лудаш да сераш тў%алыт. Буква-влакым тўшка (блок) дене шеледыме: гласный йўкым ончыктышо кандаш буква, мужырдымо йо%гыдо согласный-влак, мужыран пич да йо%гыдо согласный-влак, йотированный ныл буква, мужырдымо пич согласный-влак, ь ден ь буква-влак.

Букварный периодышто ыштышаш ик кугу сомыл – йўк ден буква кокласе ойыртемем рашемдымаш. Марий графика тунемшылан пеш кугу нелылыкым ок ыште; молан манаш гын, ятыр буква йўк дене келшен толеш, эсогыл ударениян да ударенийдыме йўк-влакат икте-весышт деч кугун огыт ойыртемалт. Лач **я, е, ё, ю, ь** буква-влак логалме годым мутым ик семын огына луд. Адак южо йо%гыдо согласный йўкым ончыктышо буква-влакын тўрлын лудалтмыштым шотыш налде ок лий.

Слог дене лудмаш гыч эркын-эркын тичмаш шомакым лудмашке кусныман. Букварный период мучашлан тунемше ик минутышто 15-20 мутым лудын шуктышаш.

Марий йылме, чын возен моштымаш да йылмым лывыртымаш

Шочмо йылме – илыш умылымаш, уш-акыл воштончыш да шўм-чон поянлык. Тудо мемнам шымата, лыпландара, эмла, арален налеш да кумылым н^олта. Йылме полшымо дене ушакылетым пойдарет, вес е^о нерген утларак пален налат.

Кажне марий йылме урокышто кум кашта гоч вончыман: икымше – уш-акылым вия^одымаш, кокымшо – йылмым лывыртымаш, кумшо – воспитательный паша. Нине кум йогын урокышто ик йогынышко ушнат.

Предложений.

Тунемше-влак икымше классыштак, эше буква дене палыме лийме деч ончычак, предложений нерген умылымашым налыт. Варажым предложенийым мут деч, мутым предложений деч ойыраш тунемыт. Нуно ойлымо да лудмо годым предложений пытымым йўк дене палдарышаш улыт.

1 классыштак предложенийым кугу буква дене возаш тў^оалаш да точкым шынден мучашлаш тунемыт.

Мут. Предложений дене палыме лийме годым, мут нерген ойлыде, нигузе от керт. Шомак деч посна предложенийым от чо^о.

Мутым тўрл^о могырым лончылен, ныл ий коклаште йоча теве мом пален налеш:

– кажне шомак шкенам йырысе илышын могай-гынат ик йыжы^ожым почын пуа, мом-гынат ончыкташ кучылталтеш;

– чыла мутынат шке грамматический ойыртемеже уло: кажне шомак могай-гынат ойлымаш ужаш лиеш;

– кажне мут т^орл^о значений дене ойыртемайтеш;

1 классыште знаменательный ойлымаш ужаш-влак лан йодышым шындаш темлалтеш.

Йўк да буква. Йўк ден буква-влак дене тунемше-влак 1 классыштак палыме лийыт.

У ий деч вара йўк ден буква-влакым лончылымаш фонетика да графика кўкшытышк^о н^олталалтеш. Йўк ден буква кокласе ойыртемым рашемдымаште тунемше-влак ятыр нелылыкым шижит. Эн ончычак марий йылмысе 8 гласный йўк да 12 гласный буква нерген уэш кутырыман. **Е, ё, ю, я** буква-влак посна лончылалтыт. 24 согласный йўк да 22 согласный буква нергенат келге шинчымашым пуыман. Пушкидо согласный-влакым возымо шотыштат паша ышталтшаш.

Ударений денат паша ышталтшаш.

Марий алфавит дене палыме лиймеке, мут-влакым радам дене нергелаш туныкташ.

Марий йылме предметын чумыр ойыртемалтше мogyржо.

Туныктымашын цель ден задачиже.

Шочмо марий йылмым туныктымаште тыгай **цель-влак** шындалтат:

- йылме наука нерген тў% умылымашым пуаш;
- йочан кутырымо да возымо йылмыжым лывырташ;

Цельыш шуаш тыгай задаче-влакым ыштыман:

- шочмо йылмын поянлыкше нерген шинчымашым пуаш;
- шке гыч текстым чо%аш туныкташ;
- шке йылмым тўзаташ ўжаш.

Марий йылме курсым чо%алтмыже.

Руш йылмым туныктымаште марий йылме польш кидым шуялта.

Икымше классыште шочмо йылме урокышто эн ончыч ыштышаш паша – лудаш-возаш туныктымаш. Тудо 21 арня чоло шуйна. Февральысе каникул марте иктешлалтеш. Тиде урокыштак возаш тў%алыт. Пропись тетрадь дене пашам ыштат. Грамотлан тунем шумеке, марий йылме да лудмаш урок-влак посна эртаралташ тў%алыт.

Предметын тў% корныжо-влак:

Нуно тыгай лийыт:

- мутым чын возымаш да ойлымаш;
- йылмым лывыртымаш.

Йоча теве мом ыштен моштышаш:

- сайын лудмаш;
- чаткан возымаш;
- мутер-влак дене пайдаланен моштымаш.

Туныктымашын пайдаже. Тудо тыгай лиеш:

- шочмо йылме тў% предметак лийын кодеш;
- тунемшын кумылжо илана;
- шочмо йылмын ямже тудын дек корным муэш;
- йоча марла устан ойлаш тунемеш;

– йоча моло предметым сайын тунемаш тў%алеш.

Тунемме пашаште марий йылмын верже.

Россий Федерацийысе тунемме төнеж-влакын базисный планышт дене келшышын марий йылмым тунемаш икымше классыште – 33 шагат пуалтеш.

Марий йылмым тунеммашын лектышыже тыгай лийшаш:

- шотан айдемым шуарен куштышаш;
- йылме е%-влак кокласе вашкыл кучымо тў% йон лийшаш;
- йочан йылме культурыжо вия%шаш;
- йылмын поянлыкшым кучылт моштышаш;
- ваш-ваш кутырен, диалогым чо%ен моштышаш;
- шке возымым терген моштышаш.

Кутырымо да возымо паша.

Колыштмаш. Кутырымашын кўлешлыкшым рашемдымаш. Мо нерген увертарымым нергелымаш. Йодыш-влаклан вашештен моштымаш.

Мутланымаш. Повествований, описаний да шонкалымаш сынан текстым кучылт моштымаш. Саламлалтме, чеверласыме да тауштымо шомак-влакым кучылт моштымаш. Йўк-влакым чын каласымаш.

Лудмаш. Йылмым тунеммаш эре лудмаш дене пырля ошкылеш. Садлан эн ончыч слог дене лудмашке кусныман. Вара тичмаш шомакым лудмашке вончыман. Мом лудмым умылен моштыман. Ударенийым эскерыман. Сылнын лудаш тунемман. Орфоэпийын йодмыжым шуктыман.

Возымаш. Возымо годым гигиенын йодмыжым шуктымаш. Парня-влакым лывырттымаш. Чыла буквам чын возаш тунеммаш. Арун да чаткан возаш тунеммаш. Книга але доска гыч возен налаш тунеммаш.

Мут ден предложений. Мутын мом ончыктымыжым рашемдымаш. Мут ден предложений кокласе ойыртемым умылымаш.

Чын возымаш. Мут-влкым чын возымо правил-влак дене палыме лиймаш. Предложений тў%алтышым да собственный лўм мут-влакым кугу буква дене возен моштымаш. Мутым ик корно гыч весыш чын кусарымаш. Предложений мучаште препинаний знакым шынден моштымаш.

Йылмым лывырттымаш. Мут поянлык дене пайдаланен, изирак текстым шонен возымаш. Сылнын лудаш да возаш тунеммаш.

Марий йылме программе

1 класс

Икымше пелий

Лудаш-возаш туныктымаш, йылмым лывыртымаш (32 шагат)

Лудаш-возаш туныктымаш 3 йыжы%о дене эрта:

- 1) лудаш-возаш ямдылалтмаш;
- 2) лудаш-возаш туныктымаш;
- 3) лудмашке да йылмым тунеммашке вончымаш.

Лудаш-возаш звуковой аналитико-синтетический й^он дене туныктат. Лудмаш ден серымаш икте-весышт ден пеш чак кылдалтыт. Мутым йўк

шот дене лончылат, вара могай буква дене каласалтмым палемдат. Пытартышлан шомак-влакым лудыт.

Лудаш-возаш ямдылалтмаш. 4 шагат

Ойлымо да возымо нерген тў%о умылымаш.

Мут ден предложений.

Предложений ден мут. Текстым предложений-влаклан шеледымаш.

Слог ден ударений.

Йўк ден буква.

Мутышто мыняр да могай йўк улмым палымаш.

Марий йылмысе гласный йўк-влкым палымаш.

Согласный йўк-влак дене палыме лиймаш.

Возымо да лудмо годым гигиеным эскерымаш.

Буква-влкын ужашыштым серымаш.

Буква-влак дене палыме лиймаш. Лудмаш да йылмым лывыртымаш.

(22 шагат).

Марий йылмысе йўк ден буква-влакым тунеммаш:

икымше: гласный-влак: у, о, ы, а, у,о, и, э (е);

кокимшо: мужырдымо йо%огыдо согласный-влак: м, л, н, й, р, %о;

кумшо: йо%огыдо мужыран пич согласный-влак: т, к, ш, с, п, ф;

нылымше: пич мужыран йо%гыдо согласный-влак: д, г, ж, з, б, в;

визымше: йотированный гласный буква-влак: е, ё, ю, я;

кудымшо: мужырдымо пич согласный-влак: ч, х, ц, щ;

шымше: ойырен шогышо ь ден ь.

Мутым слог дене лудаш тунеммаш. Шомакын мыняр буква да йӱк улмым рашемдымаш. Пӱчкедыме буква-влак дене мутым погымаш.

Лудмо годым гигиеным эскерымаш.

Лудмо почеш йодышлан вашештымаш.

Шке мут дене каласкален моштымаш, почеламутым наизусть тунеммаш.

Возымаш да йылмым лывыртымаш (6 шагат)

Лудмо урокышто тунемме буква-влакым серымаш.

Буква-влкым ушен моштымаш. Кӱрылтде да кӱрылтын возалтше буква-влак.

Прописьыште улшо образец почеш возымаш.

Диктоватлыме почеш возымашке куснымаш.

Лудмаш ден серымашым интегрироватлаш келша.

2-шо пелий

Возымаш, марий йылме да йылмым лывыртымаш (34 шагат)

Мом тунемман?

Предложений. Ойлымашым предложений-влаклан шеледымаш. Предложенийыште рӱд° мут-влакым ойырымаш. К°? мо? мом ышта? могай? йодыш-влаклан вашештыше шомак-влакым палемдымаш.

Йӱк ден буква-влак. Йӱк ден буква-влак. Пушкидо ден пе%гыде согласный-влак. **Ь** буква. **Е, ё, ю, я** буква-влакын кучылталтмышт.

Слог. Мутым слоглан шеледымаш. Мутым вес корныш вончыктарымаш.

Кӱрылтде кутырымаш. Палемдыме теме почеш изирак предложений-влакым чо%ымаш. Сӱрет почеш ойлымашым чо%ымаш. Тӱ%ал пуымо йомакым шуйымаш. Саламлалтмаш да чеверласымаш.

Йылмым лывыртымаш. Чумыр марий йылмым тунеммашын саскаже уш-акылым вия%одымыште да йылмым лывыртымаште палдырнышаш. Тиде пашам вора%дарен колтена гын, пӱтынть туныктымо сомылна сай лектышан лиеш.

Йылме лывыртыме паша кажне классыште ышталтеш. Йылме уроклаште изложений ден сочинений-влак возалтыт. I классыште йоча-влак изложенийым огыт возо, но ямдылалтмаш паша ышталтеш. Лудмын содержанияжым каласкалымаш устный изложений лиеш. Ямде план почеш радамын каласкалат туныктена гын, II классыште изложений возымашке куснаш куштылгырак лиеш. I классыштак сочиненият эртаралтшаш. Тудат устный лиеш. Йоча-влак темлыме тема почеш, тў%оал пуымеке, йомакым умбакыже чо%оен кертыт. II класс гыч йодыш-влак да сўрет почеш сочиненияжымат сераш тў%оалыт.

Тунемме ий мучко тынар письменный паша серыкталтшаш:

Паша	Класс	Тунемме чырык				Шагат
		I	II	III	IV	
Диктант	I	–	1	1	1	3

Арун да чаткан возымаш. Арун да чаткан сераш йылме урокышто туныктат. I классыште чистописаний II пелий гыч эртаралташ тў%оалеш. Тудо марий йылмылан ойырымо шагат гыч налалтшаш да арняште I шагатым айлышаш.

Чистописаний урокышто мом возыктышашым программыште ончыктымо гынат, тунемше-влакын каллиграфический йо%обылышыштым тўрлаташ манын, шке гыч серышаш буква темлаш ьрман огыл. Тунемше-влак могай буква уданрак возат, могай ушалтмашым йо%обылыш ыштат, кунам кўрылтышым колтат, тудлан жапым шукырак ойырыман.

Тунемше-влакын шинчымашыштым тергымаш. Марий йылме дене йоча-влакын налме шинчымашышт сай да пе%огыде лийже манын, ушештарыме, иктешлыме да тергыме пашам луштарыман огыл. Сандене тыглай да контрольный возен налмаш эртаралтшаш. Йоча-влак печатный, тыгак письменный текстымат серен налаш тунемыт. Пеш эркын да утыждене писын возымат шотлан ок тол. Икшырымын серыме лач лиеш. Тунам тунемше-влак ик минутышто тынар буква возен кертыт: I классыште – 10 буква

Возен налмаш дене пырля тўрл° диктант-влак (шижтарыше, умылтарыше (комментированный), творческий, контрольный да мутер диктант) рўд° верым налыт. Туныктышо сынан изложений ден сочинений-влак программыште ончыктымо наре сералтшаш улыт.

Контрольный диктантын кугытшо: I классыште тунемме ий мучаште –10-15 мут.

Тунемме ий мучаште марий йылме дене йоча мом палышаш да ыштен моштышаш

- йоча марий алфавитышке пурышо чыла буква раш палышаш.

– учебник гыч ончен возен налшаш, икымше пелийыште 1 минутышто 10 буквам серен шуктышаш, кокымшо пелийыште – 15 буквам.

Тунемше йўк ден буква кокласе ойыртемем палышаш: йўкым ойлена (каласена), буквам ужна, возена.

Тудо мут гыч йўк-влакым ойырен луктын моштышаш, нуным чын

радамлышаш:

-гласный да согласный йўк ден буква-влакым чын ойыркалышаш;

-шомакыште пушкыдо да пе%огыде согласный йўк-влакым ончыктышаш;

-изи да кугу буква-влакым арун да чаткан серышаш, тидын годым букван кўшан, ўлан да покшелан ушалтмыжым шекланышаш;

-пушкыдо согласный йўк-влакым ь да йотированный буква-влак дене палемден моштышаш;

-предложений гыч шомак-влакым ойырен лукшаш, письменный да печатный шрифт дене возымо мутым але кўчык предложенийым йо%ылыш деч поса серен налшаш;

-туныктышын диктоватлымыж почеш ойлымо семынак сералтше посна мут-влакым але 3 - 4 шомакан предложенийым чын возышаш;

-предложенийым кугу буква дене тў%алын серышаш, предложений мучашеш точкым шындышаш;

-туныктышын каласыме темыж почеш 2-3 предложенийым чо%ышаш.

Календарно-тематический план

№	Урокын темыже	План	Факт
1	Сераш кулшо узгар-влак. Шаблон почеш турло предметым ыштымаш да чиялтымаш. Буква-влакын тун элементышт		
2	Изи да кугу уУ, оО, ыЫ, аА буква-влак.		
3	Изи да кугу уУ, оО,йЙ, эЭ, еЕ буква-влак.		
4	Изи у-о, ы-а, у-о, и-э (е) буква-влак. Мут-влак: ау, уа .Изи да кугу буква-влакым танастарен возымаш: И-Ы, О-О, У-У		
5	Изи да кугу мМ,лЛ, нН буква, ла,на слог, ала, Лу, лум,уна мут-влак		
6	Изи да кугу йЙ, рР,нН буква-влак, йыр,ана,мелна,йыран мут-влак, Ме мурена предложений.		
7	Изи да кугу тТ,дД буква-влак, да, ду, де слог-влак, те, теле, Дима шомак-влак.		
8	Изи да кугу кК, гГ буква-влак, Ким,куку,кугу шомак, Кум кол уло предложений		
9	Изи да кугу шШ, сС буква-влак, шола-сола мут-влак.		
10	Изи да кугу пП, фФ буква-влак, пу, пуй,шар,шарф,Фая шомак-влак, Паша пукша предложений.		
11	Изи да кугу жЖ, зЗ буква-влак, жал, зал, уж, руж мут-влак.		
12	Изи да кугу бБ, вВ буква-влак, буква, Боря, Вова шомак-влак. Кугу буквавам ешарен серымаш. д-Д,г-...,ж-..., з-..., б-..., в-....		
13	Ь буква, кольмо мут, Ольош тольо предложений. Изи да кугу еЕ буква-влак. Ече, пече, Елена шомак-влак.		
14	Изи да кугу яЯ,юЮ буква-влак, ям, ямде,юж мут-влак, Яша кая. Юл энер кугу предложений-влак.		
15	Изи да кугу ёЁ,чЧ,хХ буква-влак. Елена, Яша, Юля, Ёлкин.чех,калач,халат мут-влак		
16	Изи да кугу цЦ, щЩ,Ъ буква-влак, порьен, Азьял шомак-влак Учебник гыч возен налмаш. 102-103 с.		
17	Диктант.		

	2 пелий		
	Предложений ден мут.		
18	Ой ден предложений. Предложенийын грамматический рудыжо		
19	Предложенийыште мут-влак кокласе грамматический кыл. Предложений мучашеш турло знакым шындымаш		
20	Кучык да кужу предложений. Предложений – шонымашын негызше. Возен налмаш		
	Мут ден предложений.		
21	Мут ден предложений. Ко? Мо? йодышлан вашештыше шомак (лум мут).		
22	Мом ышта? йодышлан вашештыше мут (глагол). Лум мут ден глагол. Зрительный диктант.		
23	Мут-влак кокласе кыл. Могай? йодышлан вашештыше шомак-влак (пале мут).		
24	Контрольный диктант.		
	Предложений, йук да буква.		
25	Гласный да согласный йук ден буква. Согласный йук ден буква-влак.		
26	«Тушка вий» изложений.		
27	Е, я, ю, ё, ь букван мут –шамыч. Ё, я, ю, е буква-влакын согласный йук- влакын пушкыдо улмыштым ончыктымашт.		
28	Мужырдымо да мужыран йонгыдо да пич согласный – влак.		
29	«Шошо» сочинений.		
30	Слог. Мутым вес корныш вончыктарымаш		
31	Диктант..		
32	«Весела кенеж» сочинений.		
33	Чыла тунеммым иктешлымаш.		